

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 114/04-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 18. augusta 2004 v senáte zloženom z predsedu Eduarda Báránya a zo sudcov Juraja Babjaka a Ľubomíra Dobríka prerokoval sťažnosť PONGRÁCZ, s. r. o., so sídlom Ž., zastúpenej advokátom JUDr. F. B., Advokátska kancelária, Ž., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 535/99 a takto

r o z h o d o l :

1. Právo PONGRÁCZ, s. r. o., na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 535/99 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 535/99 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietáhov.

3. PONGRÁCZ, s. r. o., p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie vo výške 40 000 Sk (slovom štyridsaťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Žilina p o v i n n ý jej zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Žilina je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia PONGRÁCZ, s. r. o., vo výške 9 340 Sk (slovom deväťtisícristoštyridsať slovenských korún) na účet advokáta JUDr. F. B., Advokátska kancelária, Ž., do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Sťažnosti PONGRÁCZ, s. r. o., vo zvyšnej časti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. marca 2004 doručená sťažnosť PONGRÁCZ, s. r. o., so sídlom Ž. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpenej advokátom JUDr. F. B., Advokátska kancelária, Ž., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 535/99 vo veci žalobcu Urbárskej obce – lesného pozemkového spoločenstva podielnikov K. proti sťažovateľovi ako žalovanému o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam v katastrálnom území K.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uviedol, že 12. apríla 1999 bola proti nemu podaná žaloba na okresnom súde. Dňa 20. septembra 1999 okresný súd nariadil predbežné opatrenie, ktorým sťažovateľovi (žalovanému) zakázal odpredať sporné nehnuteľnosti. Až po rozhodnutí o nariadení predbežného opatrenia okresný súd výzvou z 22. septembra 1999 vyzval sťažovateľa, aby sa vyjadril k doručenej žalobe. Sťažovateľ zaslal okresnému súdu vyjadrenie, v ktorom navrhol konanie zastaviť, pretože žalobu podal neexistujúci subjekt. Zároveň dal návrh na zrušenie predbežného opatrenia, ktoré bolo proti nemu vydané. Dňa 10. apríla 2002 bol na okresnom súde vykonaný informatívny výsluch zástupcu žalobcu bez účasti sťažovateľa (žalovaného).

Porušenie základných práv a slobôd podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vidí sťažovateľ v tom, že konanie začaté v roku 1999 nie je doteraz právoplatne skončené.

Sťažovateľ sa sťažnosťou z 9. júla 2002 sťažoval na prieťahy v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 12 C 535/99 z dôvodu, že od podania žaloby sa vo veci nekonalo za účasti sťažovateľa a vec nie je právoplatne skončená. Na túto sťažnosť sťažovateľ odpoveď nedostal, preto ju zopakoval 20. júna 2003, ale ani na túto nedostal odpoveď.

Sťažovateľ považuje za primerané, aby mu v tejto veci bolo priznané finančné zadosťučinenie vo výške 1 000 000 Sk. Svoj nárok na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia odôvodnil tým, že od podania žaloby v roku 1999 jeho právna vec nie je doteraz právoplatne skončená, čo u neho vyvoláva stav právnej neistoty.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd takto rozhodol:

„1. Právo spoločnosti PONGRÁCZ s. r. o., na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky Okresného súdom v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 535/99 porušené bolo.

2. Okresnému súdu v Žiline prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 535/99 konal bez zbytočných prieťahov.

3. Spoločnosti PONGRÁCZ s. r. o., priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 1.000.000,- Sk (slovom: milión slovenských korún), ktoré je Okresný súd v Žiline povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd v Žiline je povinný zaplatiť právnomu zástupcovi navrhovateľa JUDr. F. B., advokátovi, Ž. trovy právneho zastúpenia vo výške 9.340,- Sk (dva úkony práv. pomoci po 4.534,- Sk za úkon a 2 x režijný paušál po 136,- Sk), a to v lehote do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

Na základe výzvy ústavného súdu sa k sťažnosti vyjadril predseda okresného súdu, ktorý vo svojom vyjadrení z 29. júna 2004 poukázal na vyjadrenie konajúcej sudkyne, v ktorom uviedla prehľad úkonov vykonaných vo veci a uviedla, že skutočnosť, že sa vo

veci nekonalo, je spôsobená objektívnymi okolnosťami spočívajúcimi v neprimeranom množstve vecí v jej senáte. Vo svojom stanovisku ďalej uviedla, že orgány štátnej správy súdov na čele s Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky nevytvorili sudcom podmienky na riadny výkon súdnictva, ktoré im okrem iného ukladá ustanovenie § 7 ods. 1 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, najmä čo sa týka personálneho obsadenia súdu. S poukazom na uvedené neuznala subjektívnu zodpovednosť za prieťahy v danom spore.

Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení z 29. júna 2004 súhlasil s upustením od ústneho pojednávania. Sťažovateľ vo svojom podaní z 12. júla 2004 taktiež súhlasil s upustením od ústneho pojednávania.

Uznesením ústavného súdu č. k. III. ÚS 114/04-8 zo 7. apríla 2004 bola sťažnosť prijatá na ďalšie konanie.

II.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby v zásade neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím sa vytvára právna istota. Preto pre splnenie ústavného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval (II. ÚS 26/95).

Ústavný súd v predchádzajúcich konaniach opakovane vyslovil právny názor, podľa ktorého v konaní o každom návrhu pred ústavným súdom, v ktorom navrhovateľ namieta porušenie svojho základného práva na súdnu (inú právnu) ochranu, ako aj práva na

spravodlivý proces z toho dôvodu, že všeobecný súd nekonal spôsobom ustanoveným v zákone, je nevyhnutné, aby boli najprv vyčerpané všetky právne prostriedky ich ochrany, ktoré sú navrhovateľovi dostupné (I. ÚS 1/97, I. ÚS 49/98).

Účelom priznania práva podať sťažnosť na prietahy v konaní je poskytnutie príležitosti súdu, aby sám odstránil protiprávny stav zapríčinený porušením práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov (II. ÚS 26/95).

Sťažovateľ podal sťažnosť na prietahy v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 12 C 535/99 podľa zákona Slovenskej národnej rady č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov, pričom táto sťažnosť nevedla podľa jeho názoru k náprave.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitost' veci, správanie účastníkov a postup súdu (II. ÚS 79/97, I. ÚS 70/98).

Konanie vedené na okresnom súde pod sp. zn. 12 C 535/99 o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, v rámci ktorého namieta sťažovateľ zbytočné prietahy, nemožno hodnotiť ako konanie zložité.

Zo spisu sp. zn. 12 C 535/99 v konaní vedenom na okresnom súde o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam ústavný súd zistil, že boli vykonané tieto úkony:

Dňa 12. apríla 1999 bola okresnému súde podaná žaloba.

Dňa 14. apríla 1999 bol žalobca vyzvaný na zaplatenie doplatku súdneho poplatku.

Dňa 3. mája 1999 bol doplatok súdneho poplatku zaplatený.

Dňa 26. mája 1999 sa na okresný súd dostavil JUDr. Š. S., ktorý doložil do spisu plnú moc na zastupovanie a bol poučený o nesprávnom označení žalobcu.

Dňa 3. júna 1999 bol okresnému súdu podaný návrh na nariadenie predbežného opatrenia.

Dňa 21. júna 1999 bol spis daný na preštudovanie štatutárnemu zástupcovi žalobcu.

Dňa 6. septembra 1999 bol daný spis na preštudovanie právneho zástupcovi žalovaného.

Dňa 20. septembra 1999 bolo vydané uznesenie o nariadení predbežného opatrenia, ktorým sa zakázalo žalovanému predať sporné nehnuteľnosti.

Dňa 22. septembra 1999 vyzval okresný súd žalovaného, aby sa vyjadril k žalobe.

Dňa 26. septembra 1999 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie žalovaného k žalobe.

Dňa 29. septembra 2000 bol okresnému súdu doručený návrh žalovaného na zrušenie predbežného opatrenia.

Dňa 10. apríla 2002 sa na okresnom súde uskutočnil informatívny výsluch žalobcu a jeho právneho zástupcu.

Dňa 19. júna 2002 bol spis daný na preštudovanie právneho zástupcovi žalovaného.

Dňa 3. marca 2004 bol spis daný na preštudovanie právneho zástupcovi žalovaného.

Ústavný súd zistil že v konaní okresného súdu vedenom pod sp. zn. 12 C 535/99 došlo k prieťahom od 29. septembra 1999 (návrh žalovaného na zrušenie predbežného opatrenia) do 10. apríla 2002 (informatívny výsluch žalobcu), teda v trvaní 30 mesiacov. V období od 10. apríla 2002 (informatívny výsluch žalobcu) do 12. marca 2004 (podaná sťažnosť ústavnému súdu) došlo k prieťahom v trvaní 24 mesiacov. Celkové prieťahy v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 535/99 sú v trvaní 4 rokov a 6 mesiacov (bod 1 výroku).

Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Keďže k porušeniu základného práva došlo nekonaním okresného súdu, ústavný súd mu prikázal konať vo veci vedenej pod sp. zn. 12 C 535/99 (bod 2 výroku).

Sťažovateľ si uplatnil primerané finančné zadosťučinenie vo výške 1 000 000 Sk. Svoj návrh na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia odôvodnil tak, že nekonaním okresného súdu je v stave právnej neistoty.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa ustanovenia § 50 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Podľa ustanovenia § 56 ods. 4 citovaného zákona má primerané finančné zadosťučinenie povahu náhrady nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch.

Ústavný súd vyhovel návrhu sťažovateľa a vyslovil porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v konaní vedenom na okresnom súde sp. zn. 12 C 535/99 a prikázal okresnému súdu, ktorý jeho právo porušil, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov. Dovršením opatrení smerujúcich zo strany ústavného súdu k odstráneniu stavu právnej neistoty bolo i priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 40 000 Sk ako náhrady nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch. Ústavný súd vzal do úvahy predmet sporu, jeho zložitosť a dĺžku jeho trvania. Výšku finančného zadosťučinenia stanovil ústavný súd najmä s ohľadom na zistené obdobie nečinnosti okresného súdu a na vyššie uvedené kritériá riešenia zisteného porušenia základných práv, pričom vychádzal zo spisu okresného súdu (bod 3 výroku).

Vo zvyšnej časti ústavný súd sťažnosti nevyhovel (bod 5 výroku).

Právny zástupca sťažovateľa si uplatnil náhradu trov právneho zastúpenia podľa ustanovenia § 13 ods. 1 a § 16 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 163/2002 Z. z.“) za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a napísanie sťažnosti), pričom za jeden úkon si uplatnil odmenu vo výške 4 534 Sk a režijný paušál vo výške 136 Sk, čo spolu predstavuje sumu 9 340 Sk.

Ústavný súd pri rozhodovaní o trovách požadovaných právnym zástupcom sťažovateľa vychádzal z ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konaní uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľ bol sčasti vo veci úspešný, a preto bolo potrebné rozhodnúť o úhrade trov konania okresným súdom.

Podľa ustanovenia § 13 ods. 8 citovanej vyhlášky, ktoré upravuje výšku odmeny za zastupovanie pred ústavným súdom, ak predmet sporu nie je ocenený peniazmi, odmena za jeden úkon je jedna tretina výpočtového základu.

Predmet konania – ochrana základných ľudských práv a slobôd – je v zásade nevyjadriteľný v peniazoch a je nezameniteľný s primeraným finančným zadost'účením, ktoré predstavuje náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch (§ 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde).

Podľa § 1 ods. 3 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. výpočtovým základom na účely tejto vyhlášky je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka.

Podľa oznámenia Štatistického úradu Slovenskej republiky za prvý polrok 2003 bola priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky 13 602 Sk.

Ústavný súd priznal odmenu za dva úkony právnej pomoci, a to prevzatie a prípravu zastúpenia vrátane prvej porady s klientom a napísanie sťažnosti. Podľa takto určených kritérií sú trovy právneho zastúpenia za dva úkony právnej pomoci po zaokrúhlení podľa § 25 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. vo výške 9 340 Sk (odmena za jeden úkon je 4 534 Sk plus režijný paušál 136 Sk za každý úkon), ktoré ústavný súd zaviazal okresný súd uhradiť právnemu zástupcovi sťažovateľa (bod 4 výroku).

Z uvedených dôvodov ústavný rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. augusta 2004